

Vastaanottaja

Limingan kunta

Asiakirjatyyppi

Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvitys

Päivämäärä

12.09.2024

**RUUTIKANKAAN-LIMINGANLAHDEN
OSAYLEISKAAVA**

NATURA-ARVIOINNIN TARPEELLISUUDEN SELVITYS

Projekti	Ruutikankaan-Limminganlahden osayleiskaava
Vastaanottaja	Limingan kunta
Asiakirjatyyppi	Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvitys
Päivämäärä	12.9.2024
Laatija	Panu Kuokkanen, Ramboll Finland Oy
Tarkastaja	Ville Yli-Teevahainen

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	2
2.	HANKKEEN tiivistelmä	2
3.	TARKASTELTAVA NATURA-ALUE JA ARVIOINNIN SISÄLTÖ	3
3.1	Liminganlahden Natura 2000 alueen kuvaus	3
4.	NATURA-ALUEIDEN SUOJELU JA ARVIOINNIN PERUSTEET	8
4.1	Lainsäädäntö	8
4.2	Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittäminen	10
5.	ARVIOINNISSA KÄYTETTY AINEISTO	10
5.1	Lähtöaineisto	10
6.	MAHDOLLISET VAIKUTUKSET NATURA-ALUEESEEN	11
6.1	Luontodirektiivin luontotyytit	12
6.1.1	Vaikutukset alueen luontotyyppisiin	13
6.2	Luontodirektiivin lajit	14
6.3	Lintudirektiivin lajit	16
6.3.1	Lepäilevä linnusto kaava-alueella	16
6.3.2	Pesimälinnusto kaava-alueella	18
6.3.3	Vaikutukset alueen suojeluperusteena olevaan lintulajistoon	19
6.4	Muut huomionarvioiset lajit	21
6.5	Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa	22
7.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	22
8.	KIRJALLISUUS	22

1. JOHDANTO

Natura 2000 – verkostoon sisältyviin alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista säädetään luonnonsuojelulaissa (9/2023, 35 § ja 39 §). Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset.

Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittämisen (ent. Natura-arvioinnin tarveharkinta) yhteydessä tulee selvittää, aiheuttavatko hankkeen toiminnot merkittäviä vaikutuksia Natura alueen suojeluperusteille, jolloin olisi perusteltua laatia Natura-arviointi (Mäkelä & Salo 2024). Luonnonsuojelulain mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos Natura-arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 –verkostoon (Luonnonsuojelulaki 9/2023, 39 §). Lupa saadaan myöntää tai suunnitelma hyväksyä/vahvistaa, jos valtioneuvosto yleisistunnossaan päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole (Luonnonsuojelulaki 9/2023, 39 §).

Tässä raportissa on kuvattu Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvitys, joka koskee Liminganlahden Natura-aluetta (FI1102200). Natura-alue on perustettu Euroopan unionin lintudirektiivin erityissuojelualueeksi (SPA) ja erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC). Arvioinnin johtopäätöksenä on, heikentääkö hanke niitä luontoarvoja, joiden perusteella arvioitava Natura-alue on sisällytetty Suomen Natura 2000-verkostoon. Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvitys on tehty luonnonsuojelulain 35 § mukaisena asiantuntija-arviona (Luonnonsuojelulaki 9/2023) ja arviointia on ollut laatimassa FM ekologi Panu Kuokkanen, Ramboll Finland Oy:stä.

2. HANKKEEN TIIVISTELMÄ

Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan kaavoitettava alue on laaja ja sen pinta-ala on yhteensä noin 52 km² (5200 hehtaaria). Alue muodostaa kokonaisuutena varsin monipuolisen suunnittelukohteen, jossa on mm. valtakunnallisia luontoarvoja sekä valtakunnallisia rakennetun ympäristön arvoja, laajoja maataloustuotannossa olevia ja maisemallisesti arvokkaita peltolakeuksia, pääosa Limingan keskustaajamaa ja vanhoja kyläasutusalueita (Virkkula, Rantakylä) sekä Ruutikankaan ampumaurheilualue, jota kehitetään kansainvälisen tason monitoimialueena.

Suunnittelualueelle laaditaan oikeusvaikutteinen osayleiskaava, joka tulee osalla aluetta (Rantakylä) olemaan tarkempi rakennuspaikkakohtainen osayleiskaava (MRL 44 §), eli Rantakylän alueella kaavaa voidaan jatkossa käyttää rakennusluvan perusteena. Muilla alueilla osayleiskaava laaditaan yleispiirteisempänä aluevarauskaavana, jossa keskeisimmät rakentamisalueet toteutetaan asemakaavalla.

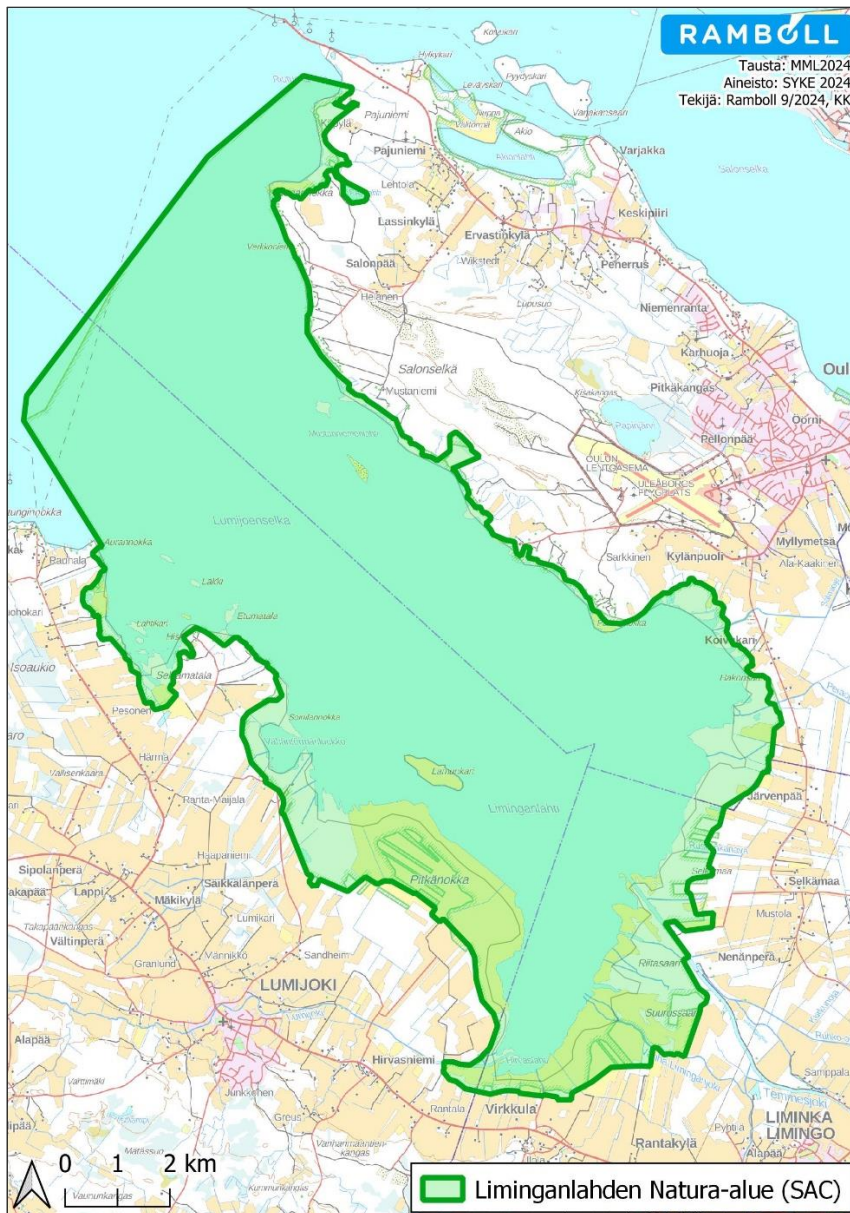
Kaavatyössä on keskeistä huomioida uuden maankäytön liittyminen alueen lukuisiin arvoihin (mm. linnusto- ja luontoarvot, maisema-arvot, rakennetun kulttuuriympäristön arvot) sekä rajoitteisiin (tulva-alueet, pohjavesialue).

3. TARKASTELTAVA NATURA-ALUE JA ARVIOINNIN SISÄLTÖ

3.1 Liminganlahden Natura 2000 alueen kuvaus

Limminganlahden Natura-alue (FI1102200) on pinta-alaltaan 11823 hehtaarin laajuinen, ja sen kokonaisalasta on 82 % meripinta-alaa. Liminganlahden Natura-alueen suojelun perusteena on useita luontotyyppejä, mittavat linnustoarvot sekä useita huomionarvoisia kasvilajeja.

Ruutikankaan-Limminganlahden osayleiskaavan alueesta 1121 hehtaaria on Natura-aluetta, joka puolestaan on 9,5 % Liminganlahden Natura-alueesta. Natura-alueen osuus koko Ruutikankaan-Limminganlahden kaava-alueesta on 20 %. Liminganlahden Natura-alueen SAC ja SPA raja on esitetty tarkemmin kuvassa alla (Kuva 1).

Kuva 1. Liminganlahden Natura-alueen rajaus.

Natura-tietolomakkeen mukaan Liminganlahti on linnustoltaan tärkein lintuvesi Suomessa. Alueelta on tavattu 33 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia ja alueella pesii huomattava määrä Suomessa uhanalaiseksi luokiteltuja lintulajeja. Pesimälajisto on erittäin monipuolinen sisältäen lähes kaikki Suomessa esiintyvät kosteikoille ominaiset lintulajit. Useiden lajien pesimäkannat ovat maamme korkeimpia. Pesimälinnuston lisäksi alue on vähintään yhtä merkittävä muuttolintujen kerääntymis- ja sulkasatoalue. Muutonaikaiset kerääntymät ovat maailmanlaajuisesti merkittäviä sillä useiden lajien kannoista jopa useita prosentteja levähtää säännöllisesti Liminganlahdella.

Liminganlahden alueen luontodirektiivillä (SAC) suojellut lajit (Taulukko 1) ja luontotyytit (Taulukko 2), sekä lintudirektiivillä (SPA) suojellut lajit (Taulukko 3) on listattu alle taulukoihin.

Taulukko 1. Liminganlahden luontodirektiivillä suojellun (SAC) alueen suojeluperusteina ovat seuraavat lajit.

Laji	Tieteellinen nimi
upossarpio (EN)	<i>Alisma wahlenbergii</i>
pohjansorsimo (EN)	<i>Arctophila fulva</i>
nelilehtivesikuusi (EN)	<i>Hippuris tetraphylla</i>
ruijanesikko (VU)	<i>Primula nutans subsp. finmarchica</i>
rönsysorsimo (CR)	<i>Puccinellia phryganodes</i>
viitasammakko (LC)	<i>Rana arvalis</i>
nahkiainen (NT)	<i>Lamprolaima fluviatilis</i>
Kaksisiipiset kaislahattara (EN)	<i>Dicranomyia esbeni</i>
Kaksisiipiset vuomahattara (NT)	<i>Dicranomyia intricata</i>

Taulukko 2. Liminganlahden luontodirektiivillä suojellun (SAC) alueen luontotyytit ja pinta-alat NATA-arvion mukaan.

Luontotyyppi	Pinta-ala
1110 - Vedenalaiset hiekkasärkät	27,4
1130 - Jokisuistot	3500
1150 - Rannikon laguunit	13,2
1160 - Laajat matalat lahdet	8890
1210 - Rantavallit	0,02
1220 - Kivikkorannat	2,07

1620 - Ulkosaariston saaret ja luodot	20
1630 - Merenrantaniityt	1250
1640 - Itämeren hiekkarannat	0,32
2110 - Liikkuvat alkiovaiheen dyynit	4,39
2130 - Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit	3,91
2140 - Variksenmarjadyynit	0,70
4030 - Kuivat nummet	0,32
7140 - Vaihettumissuot ja rantasuot	235
9030 - Maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden metsät	78,21
9050 - Lehdot	43,80
9070 - Hakamaat ja kaskilaitumet	12,66
9080 - Metsäluhdet	7,69
91D0 - Puustoiset suot	7,38

Liminganlahti on suojeltu myös lintudirektiivillä (FI1102200, SPA). Liminganlahti on Perämeren suurin lahti ja kansainvälisesti arvokas lintukosteikko. Hailuoto–Liminganlahti ja Siikajoen lintuvedet ym. muodostavat linnustoltaan kansainvälisesti ja kansallisesti arvokkaan kokonaisuuden (IBA-alue, FINIBA-alue: Oulunseudun kerääntymisalue).

Taulukko 3. Liminganlahden lintudirektiivillä (SPA) suojellun alueen suojeluperusteisiin on listattu seuraavat lintudirektiivin liitteen I lintulajit sekä lintudirektiivin muuttolintulajit. Taulukkoon on lisätty lajin uhanalaisuusluokitus Suomessa (RE = hävinneet, CR = äärimmäisen uhanalaiset, EN = erittäin uhanalaiset, VU = vaarantuneet, NT = silmälläpidettävät, LC = elinvoimaiset, DD = puutteellisesti tunnetut, NA = arviointiin soveltumattomat, NE = arvioimatta jätetyt (IUCN 2019, Suomen lajitietokeskus)).

LID I Laji (uhanalaisuusluokitus)	Tieteellinen nimi	LiD muuttolintulaji (uhanalaisuusluokitus)	Tieteellinen nimi
helmipöllö (NT)	<i>Aegolius funereus</i>	jouhisorsa (VU)	<i>Anas acuta</i>
maakotka (VU)	<i>Aquila chrysaetos</i>	lapasorsa (LC)	<i>Anas clypeata</i>
suopöllö (LC)	<i>Asio flammeus</i>	heinätavi (VU)	<i>Anas querquedula</i>
pyy (VU)	<i>Bonasa bonasia</i>	harmaasorsa (LC)	<i>Anas strepera</i>

kaulushaikara (LC)	<i>Botaurus stellaris</i>	metsähanhi (VU)	<i>Anser fabalis</i>
valkoposkihanhi (LC)	<i>Branta leucopsis</i>	lapinkirvinen (EN)	<i>Anthus cervinus</i>
huuhkaja (EN)	<i>Bubo bubo</i>	harmaahaikara (LC)	<i>Ardea cinerea</i>
etelänsuosirri (EN)	<i>Calidris alpina schinzii</i>	karikukko (EN)	<i>Arenaria interpres</i>
mustatiira (CR)	<i>Chlidonias niger</i>	punasotka (CR)	<i>Aythya ferina</i>
ruskosuohaukka (LC)	<i>Circus aeruginosus</i>	tukkasotka (EN)	<i>Aythya fuligula</i>
sinisuohaukka (VU)	<i>Circus cyaneus</i>	lapasotka (EN)	<i>Aythya marila</i>
arosuohaukka (EN)	<i>Circus macrourus</i>	pulmussirri	<i>Calidris alba</i>
niittysuohaukka (CR)	<i>Circus pygargus</i>	isosirri	<i>Calidris canutus</i>
ruisräikkä (LC)	<i>Crex crex</i>	kuovisirri	<i>Calidris ferruginea</i>
pikkujoutsen	<i>Cygnus columbianus</i>	lapinsirri (EN)	<i>Calidris temminckii</i>
laulujoutsen (LC)	<i>Cygnus cygnus</i>	kultasirkku (RE)	<i>Emberiza aureola</i>
palokärki (LC)	<i>Dryocopus martius</i>	pohjansirkku (NT)	<i>Emberiza rustica</i>
peltosirkku (CR)	<i>Emberiza hortulana</i>	nuolihaukka (LC)	<i>Falco subbuteo</i>
ampuhaukka (LC)	<i>Falco columbarius</i>	tuulihaukka (NT)	<i>Falco tinnunculus</i>
muuttohaukka (VU)	<i>Falco peregrinus</i>	selkälokki (VU)	<i>Larus fuscus</i>
kuikka (LC)	<i>Gavia arctica</i>	naurulokki (VU)	<i>Larus ridibundus</i>

kaakkuri (NT)	<i>Gavia stellata</i>	jänkäsirriäinen (NT)	<i>Limicola falcinellus</i>
kurki (LC)	<i>Grus grus</i>	mustapyrstökuiri (VU)	<i>Limosa limosa</i>
merikotka (LC)	<i>Haliaeetus al-bicilla</i>	jänkäkurppa (LC)	<i>Lymnocyptes minimus</i>
pikkulepinkäinen (LC)	<i>Lanius collurio</i>	pilkksiipi (VU)	<i>Melanitta fusca</i>
pikkulokki (LC)	<i>Larus minutus</i>	mustalintu (LC)	<i>Melanitta nigra</i>
punakuiri (LC)	<i>Limosa lap-ponica</i>	keltavästäräkki (LC)	<i>Motacilla flava</i>
sinirinta (NT)	<i>Luscinia svecica</i>	kivitasku (LC)	<i>Oenanthe oenanthe</i>
uivelo (LC)	<i>Mergus albellus</i>	tundrakurmitsa	<i>Pluvialis squatarola</i>
sääksi (NT)	<i>Pandion haliaetus</i>	härkälintu (NT)	<i>Podiceps grise-gena</i>
mehiläishaukka (EN)	<i>Pernis apivorus</i>	ristisorsa (VU)	<i>Tadorna tadorna</i>
vesipääsky (VU)	<i>Phalaropus lobatus</i>	mustaviklo (NT)	<i>Tringa erythropus</i>
suokukko (CR)	<i>Philomachus pugnax</i>	punajalkaviklo (NT)	<i>Tringa totanus</i>
pohjantikka (LC)	<i>Picoides tridactylus</i>	sepelrastas (VU)	<i>Turdus torquatus</i>
kapustarinta (LC)	<i>Pluvialis apricaria</i>	räyskä (LC)	<i>Sterna caspia</i>
mustakurkku-uikku (EN)	<i>Podiceps auritus</i>	kalatiira (LC)	<i>Sterna hirundo</i>
luhtahuitti (LC)	<i>Porzana porzana</i>	lapintiira (LC)	<i>Sterna paradisaea</i>
pikkutiira (EN)	<i>Sterna albifrons</i>	hiiripöllö (LC)	<i>Surnia ulula</i>

teeri (LC)	<i>Tetrao tetrix</i>	liro (NT)	<i>Tringa glareola</i>
metso (LC)	<i>Tetrao urogallus</i>		

Muina tärkeinä kasvi- ja eläinlajeina alueella on mainittu lisäksi (SAC/SPA):

Linnut:

- viiriäinen (*Coturnix coturnix*, EN)

Kasvit:

- Somersara (*Carex glareosa*)
- Suolasara (*Carex halophila*)
- Merisara (*Carex mackenziei*)
- Vihnesara (*Carex paleacea*)
- Vesihilpi (*Catabrosa aquatica*)
- Velholehti (*Circaea alpina*)
- Paunikko (*Crassula aquatica*)
- Pohjanlahdenlauha (*Deschampsia bottnica*)
- Jouhiluikka (*Eleocharis quinqueflora*)
- Perämerensilmäruoho (*Euphrasia bottnica*)
- Merinätkelmä (*Lathyrus japonicus* subsp. *maritimus*)
- Suolasänkiö (*Odontites litoralis*)
- Käärmeenkieli (*Ophioglossum vulgatum*)
- Otalehtivita (*Potamogeton friesii*)
- Tuppivita (*Potamogeton vaginatus*)
- Merihanhikki (*Potentilla anserina* subsp. *groenlandica*)
- Kujasorsimo (*Puccinellia distans*)
- Sammakonleinikki (*Ranunculus reptabundus*)
- Suomenhierakka (*Rumex pseudonatronatus*)
- Jokipaju (*Salix triandra*)
- Lettotähtimö (*Stellaria crassifolia*)
- Merisaunio (*Tripleurospermum maritimum*)

4. NATURA-ALUEIDEN SUOJELU JA ARVIOINNIN PERUSTEET

4.1 Lainsäädäntö

Natura-verkoston avulla suojellaan EU:n luontodirektiivin (luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi, 1992/43/ETY) ja lintudirektiivin (luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi, 2009/147/EC) tarkoittamia luontotyyppejä, lajeja ja niiden elinympäristöjä, jotka esiintyvät jäsenvaltioiden Natura-verkoston ilmoittamilla tai ehdottamilla alueilla. Jäsenvaltioiden tehtävänä on huolehtia, että ns. Natura-arviointi toteutetaan hankkeiden ja suunnitelmien valmistelussa ja päätöksenteossa sen varmistamiseksi, että niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue on sisällytetty tai ehdotettu sisällytettäväksi Natura -verkostoon, ei merkittävästi heikennetä. Suojeluarvoja merkittävästi heikentävä toiminta on kiellettyä sekä alueella että sen rajojen ulkopuolella.

Natura -verkostoon kuuluvalla alueella on toteutettava suojelutavoitteita vastaava suojelu. Suomessa suojelua toteutetaan alueesta riippuen muun muassa luonnonsuojelulain, erämaalain, maa-aineslain, koskiensuojelulain ja metsälain mukaan. Toteutuskeino vaikuttaa muun muassa siihen, millaiset toimet kullakin Natura-alueella ovat mahdollisia. Luonnonsuojelulailla on toteutettu niiden Natura-alueiden suojelu, joilla on voimakkaimmin rajoitettu tavanomaista maankäyttöä. Näillä alueilla suurin osa ympäristöä muokkaavista toimenpiteistä on kielletty. Vastaavasti metsä- tai maa-aineslakien kautta suojelluilla alueilla kiellot ovat yleensä lievempiä ja mm. pieni-muotoiset metsätaloustoimet sekä maa-ainesten ottotoimenpiteet voivat alueen luontoarvot säilyttävällä tavalla olla sallittuja.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa tai hyväksyä suunnitelmaa, jonka voidaan arvioida merkittävällä tavalla heikentävän niitä luontoarvoja, joiden suojelemiseksi alue on liitetty Natura-verkostoon. Lain 35 §:ssä on hankkeiden ja suunnitelmien Natura-vaikutusten arvioinnista todettu:

”Jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonsuojelutavoitteita, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.” (Luonnonsuojelulaki 35.1 §).

Natura-vaikutusten arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hankkeen vaikutukset a) kohdistuvat Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, b) ovat luonteeltaan heikentäviä, c) laadultaan merkittäviä, sekä d) ennalta arvioiden todennäköisiä. Arvioinnin perusteena tarkastellaan ensisijaisesti niitä luontoarvoja, joiden perusteella alue on liitetty Natura-suojelualueverkostoon. Näitä ovat aluekohtaisesti joko:

- luontodirektiivin liitteen I luontotyytit (SAC-alueet),
- luontodirektiivin liitteen II lajit (SAC-alueet),
- lintudirektiivin liitteen I lintulajit (SPA-alueet),
- lintudirektiivin 4.2 artiklassa tarkoitetut (SPA-alueet) muuttolintulajit

Arvioinnin lähtökohtana ovat SAC-alueilla siten pääsääntöisesti luontodirektiivin mukaiset suojeluarvot (luontotyytit ja lajit), SPA-alueilla lintudirektiivin mukaiset lajit ja muuttolintulajit sekä SAC/SPA-alueilla molemmat. Yksittäisiin luontotyyppisiin ja lajeihin kohdistuvien vaikutusten lisäksi on arvioitava hankkeen vaikutukset Natura-alueen eheyteen.

Vaikutusten heikentymistä tai vaikutusten merkittävyyttä ei ole yksityiskohtaisesti määritelty luonto- tai lintudirektiiveissä. Yleisesti luontotyyppien voidaan arvioida heikentyvän, jos sen pinta-ala supistuu tai ekosysteemin rakenne ja sen toimivuus heikentyvät muutosten seurauksena. Vastaavasti lajitasolla vaikutukset voidaan arvioida heikentäviksi, jos lajin elinympäristö supistuu eikä laji tästä tai jostain muusta syystä johtuen ole enää elinkykyinen tarkastellulla alueella. Vaikutusten merkittävyyteen vaikuttavat tässä yhteydessä erityisesti muutoksen laaja-alaisuus. Kokonaisuudessaan vaikutukset on kuitenkin aina suhteutettava alueen kokoon sekä kohteen luontoarvojen merkittävyyteen alueellisella ja valtakunnan tasolla. Joissakin tapauksissa pienikin muutos voi olla luonteeltaan merkittävä, jos se kohdistuu alueellisella tai valtakunnan tasolla poikkeuksellisen arvokkaalle alueelle tai vaikutuksen kohteena olevan luontotyyppin tai lajin säilyminen Natura-alueella voidaan arvioida ominaispiirteiltään tavanomaista herkemäksi jo pienille elinympäristömuutoksille.

Luontoarvojen heikentämistä arvioitaessa huomioidaan luontotyyppin tai lajin suotuisaan suojelutasoon kohdistuvat muutokset sekä hankkeen vaikutus Natura 2000-verkoston eheyteen ja koskemattomuuteen, millä tarkoitetaan tarkastelun alaisen kohteen ekologisen rakenteen ja toiminnan säilymistä elinkelpoisena ja niiden luontotyyppien ja lajien kantojen säilymistä elinvoimaisina, joiden vuoksi alue on valittu Natura-verkostoon. Alueen eheyden korostaminen voi tässä yhteydessä tarkoittaa sitä, että vaikka vaikutukset eivät olisi mihinkään luontotyyppiin tai lajiin yksinään merkittäviä, vähäiset tai kohtalaisen suuret vaikutukset moneen lajiin ja luontotyyppiin saattavat heikentää alueen ekologista rakennetta tai toimintaa merkittävästi. Niin ikään vaikutusten ei tarvitse kohdistua suoraan arvokkaisiin luontotyypeihin tai lajeihin ollakseen merkittäviä, vaan ne voivat kohdistua esimerkiksi maaperään tai hydrologiaan, tavanomaiseen tai tyypilliseen lajistoon, mikä voi myöhemmin vaikuttaa luontotyypeihin ja lajeihin. Tässä luontodirektiivin ja luonnonsuojelulain sanamuotojen on tulkittu eroavan toisistaan. Luonnonsuojelulain mukaan Natura-arviointi tulee tehdä vain luontotyyppien ja lajien näkökulmasta, kun taas luontodirektiivi korostaa Natura-alueen merkitystä kokonaisuutena ja sen ekologisten ominaisuuksien merkitystä siellä oleville luontotyypeille ja lajeille (Mäkelä & Salo 2024).

4.2 Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittäminen

Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvityksessä (ent. Natura-tarveharkinta) arvioidaan, aiheuttaako suunniteltu hanke sellaisia vaikutuksia, joiden perusteella Natura-arviointi olisi tarpeen. Selvityksessä kuvataan hanke ja selvitetään aiheuttaako hanke merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. Tarkastelu perustuu normaalisti olemassa olevaan tietoon, aineistoihin ja asiantuntijalausuntoihin, mutta lieventäviä toimenpiteitä ei oteta arvioinnissa huomioon.

Johtopäätös voi olla esimerkiksi:

1. Ei heikennä Natura-arvoja, Natura-arviointia ei tarvita
2. Heikentää, Natura-arviointi tehtävä
3. Vaikutusten ilmeneminen epävarma, Natura-arviointi tehtävä

Mikäli merkittävien vaikutusten mahdollisuutta ei ole mahdollista sulkea pois, tulee Natura-arviointi tehdä. (Mäkelä & Salo 2024)

5. ARVIOINNISSA KÄYTETTY AINEISTO

5.1 Lähtöaineisto

Tässä selvityksessä esitetty Natura 2000-arvioinnin tarpeellisuuden selvitys perustuu alan tutkimustulosten lisäksi lähinnä seuraavaan aineistoon:

- Valtion ympäristöhallinto. Natura-tietolomakkeet Liminganlahden Natura-alue (SAC/SPA).
- NATA-arviointi 2016: Liminganlahden Natura-alue (SAC/SPA) (saatu: Metsähallitus 30.8.2024).
- SYKE. Latauspalvelu LAPIO (2023–2024).
- Paikkatietoikkuna (2023–2024).
- Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan laatimisen yhteydessä tehdyt luontoselvitykset ja maastokäynnit (Ramboll 2022–2023).
- Tiira-aineisto: Ruutikankaan - Liminganlahden osayleiskaavan alueen Tiira-havainnot. (Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys, saatu 14.11.2023)

6. MAHDOLLISET VAIKUTUKSET NATURA-ALUEESEEN

Liminganlahden Natura-alueen perustamistarkoituksena on Luontodirektiivissä mainittujen luontotyyppien ja lajien sekä lintudirektiivissä mainittujen lajien suotuisan suojelutason turvaaminen.

Liminganlahden NATA-arvion mukaan Liminganlahden Natura-alueeseen kohdistuu seuraavia uhkatekijöitä:

- Niiton lopetus/puute (niityt - ei pellot) - Rantojen umpeenkasvu perinteisen maankäytön loppuessa
- Perinteisten laidunmaiden hylkääminen - Rantojen umpeenkasvu perinteisen maankäytön loppuessa
- Urheilu-, virkistys- ja muu vapaa-ajan toiminta - Vesiliikenne ja rantautuminen pesimäaikaan
- Muu haitallinen ihmistoiminta (esim. ilkivalta, häirintä, ml. vedenalainen) - Satunnainen häirintä
- Maa- ja metsätalouden hajakuormituksen aiheuttama pintavesien saastuminen - Jokivesien ravinne- ja kiintoainekuormitus
- Asutuksen hajakuormituksen aiheuttama pintavesien saastuminen - Ravinnekuormitus
- Öljyvahingot (merellä) - Mahdollinen öljyonnettomuus
- Haitalliset vieraslajit - Minkki ja supikoira
- Maantäyttö ja -kuivatus (ml. ojitus) - Peltojen kuivatusojat
- Ruoppaus - Venevalkamien ja uomien ruoppaus
- Kanavat ja vesiuomien muuttaminen - Temmesjoen suiston hydrologian muuttaminen
- Myrskytuhot - Veden korkeuden nousu tuulen vaikutuksesta
- Heikosti kehittynyt palvelutarjonta - Retkeilyrakenteiden heikentyminen

Suorilla vaikutuksilla tarkoitetaan suoria elinympäristöihin kohdistuvia toimenpiteitä, jotka aiheuttavat näiden elinympäristöjen tai kasvupaikkojen menetyksen. Epäsuoria ovat vaikutukset, jotka aiheutuvat esim. vesistöön pääsevien haitta-aineiden muodossa tai pölyämisen seurauksena. Yhteisvaikutuksia aiheutuu usean eri hankkeen aiheuttamista vaikutuksista, jotka yksin tarkasteltuna saattavat olla vähäisiä tai merkityksettömiä.

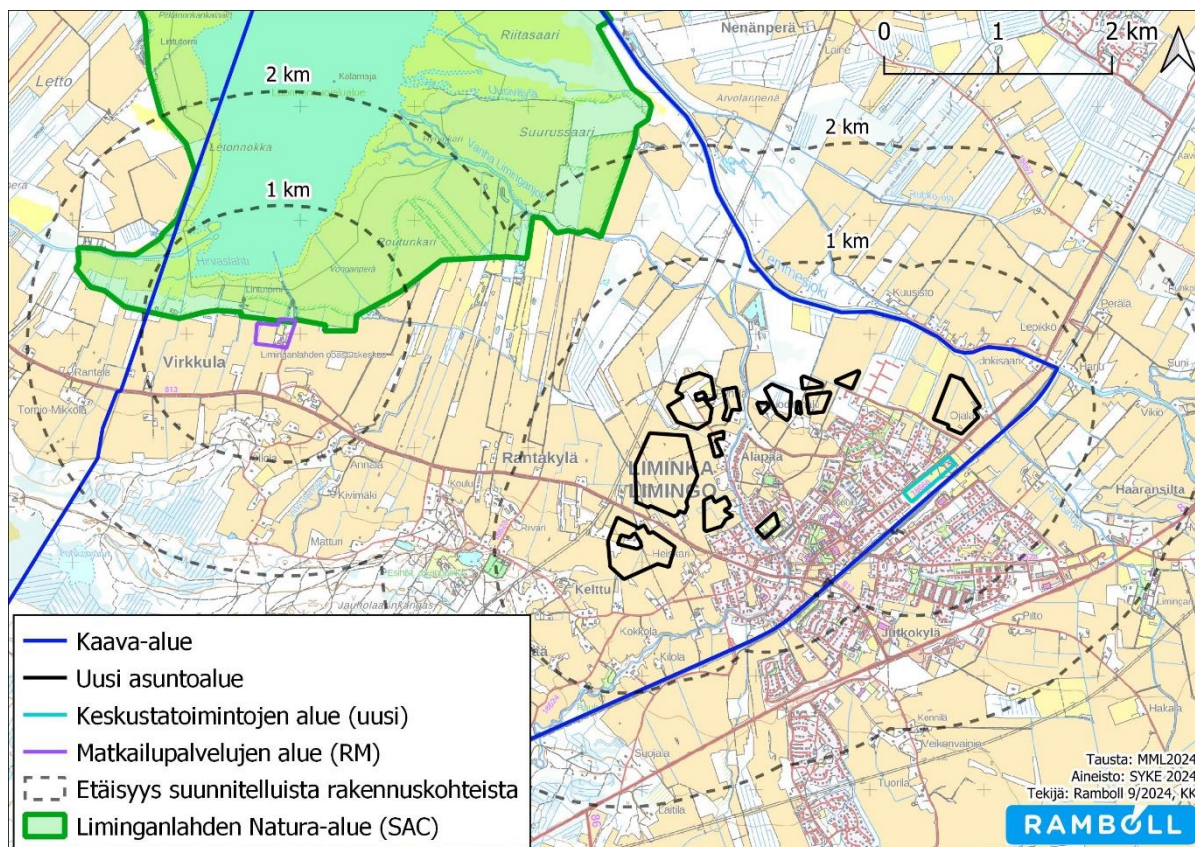
Suoria vaikutuksia Natura-alueeseen voi aiheutua, mikäli hankkeen yhteydessä suunnitellaan toimintaa ja rakentamista Natura-alueelle. Toiminta, jonka seurauksena kasvillisuutta hävitetään tai kulutetaan voi aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin.

Epäsuoria vaikutuksia Natura-alueeseen voisi syntyä, mikäli hanke/kaava vaikuttaa alueen vesitalouteen. Kaikki vaikutukset alueen pohjaveden määrään tai kulkuun voivat vaikuttaa Natura-alueen perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajistoon. Samoin mahdolliset vaikutukset pintavesien määrään ja kulkuun voivat vaikuttaa Natura-alueen vesitalouteen ja sitä kautta sen lajistoon ja luontotyyppeihin. Lisäksi epäsuoria vaikutuksia voi aiheutua hankkeen toiminnasta aiheutuvasta melusta ja ilmapäästöistä, mikäli ne vaikuttavat alueen kasvillisuuteen ja eläimistön kasvu- ja elinolosuhteisiin. Vaikutusalueen laajuus jäänee yleensä enimmilläänkin muutamiin satoihin metreihin.

Rakentamistoimenpiteiden aikana ojastoja pitkin voi kaava-alueelta Natura-alueelle kulkeutua lisäksi kiintoainekuormitusta, mikäli virtaus kaava-alueelta on kohti Natura-aluetta ja etäisyys on lyhyehkö. Tällä voi olla vaikutusta vesiluontotyyppien lajistoon. Kaava-alueen rakennustöissä käy-

tetään lisäksi kookkaita työkoneita ja muokataan maata. Etenkin rakentamistyövaiheessa voi aiheutua ilmanpäästöjä työkoneiden pakokaasuista sekä pölyämisestä. Lisäksi maanmuokkaustöiden seurauksena voi huuhtoutua kiintoaineita ojiin (hiekkaa, kivennäismaata).

Koska varsinaiselle Liminganlahden Natura-alueelle ei esitetä Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavassa muutoksia (Kuva 2), ei kaavasta aiheudu Natura-alueelle suoria vaikutuksia, vaan ainoastaan välillisiä vaikutuksia. Välillisiä vaikutuksia Natura-alueelle voi syntyä mm. jokien mukanaan tuomien ravinteiden myötä. Ravinteet ovat peräisin ihmistoiminnasta ja syntyvät kaavaa laajemmalla alueella maataloustoiminnasta sekä asutuksesta, ojituksista ja metsämaan muokkauksista. Myös Lakeuden keskuspuhdistamon jätevedet lisäävät osaltaan lahden kuormitusta. Jokien tuoma ravinnekuormitus aiheuttaa kasvillisuuden rehevöitymistä, kiihdyttää lahden mataloitumista ja rantaviivan siirtymää. Osalle eliöstöä (esim. monet kahlaajat ja vesilinnut) ravinteisuus voi olla eduksikin, mutta esimerkiksi avoimien karujen rantojen kasvilajeille kuormitus on haitallista. Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan uudisaluevaraukset lisäävät jonkin verran jokien mukanaan tuomaa ravinnekuormaa.

Kuva 2. Liminganlahden Natura-alueen rajausta suhteessa kaavamerkintöihin. Kuvaan on lisäksi lisätty etäisyysvyöhykkeet kaavan rakentamisalueista.

6.1 Luontodirektiivin luontotyypit

Liminganlahden alueen kosteikot ovat poikkeuksellisen laajoja ja monipuolisia. Alueella tavataan lähes kaikki maankohoamisrannikolle ominaiset luontodirektiivin luontotyypit. Säilyäkseen alueen luontoarvot vaativat kuitenkin jatkuvaa hoitoa; laidunnusta ja vähäisemmässä määrin myös niittoa.

Liminganlahden Natura-alueen suojeluperusteena on 19 luontotyyppiä (Taulukko 2, NATA-arviointi 2016, Airaksinen & Karttunen 2001).

6.1.1 Vaikutukset alueen luontotyypeihin

Taulukossa 2 mainittujen luontotyyppien esiintymät Liminganlahdella ovat valtakunnallisesti merkittäviä Suomessa.

Suoria vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille ei aiheudu, sillä Natura-alueelle ei kohdisteta minkäänlaisia rakentamistoimia.

Myöskään epäsuorat vaikutukset (melu-, pölyämisvaikutukset, ravinnepestöt) eivät ole merkittäviä pitkän etäisyyden vuoksi. Hankealueen vesien virtaussuunta on Liminganlahden suuntaan, mutta etäisyyden vuoksi alueelle ei arvioida kohdistuvan myöskään välillisiä vaikutuksia.

Ojaverkoston virtaussuunta kulkee suunnitelluilta rakennusalueilta Natura-alueen suuntaan. Mahdolliset haitalliset vaikutukset vedenlaatuun, ja täten myös Liminganlahden suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin, voidaan välttää huolehtimalla rakentamisalueiden vesiensuojelusta ja välttämällä maaperän muokkaamista vesirajassa tai vesialueilla. Osayleiskaava ei käytännössä aiheuta muutosta luontotyypeihin Liminganlahden Natura-alueella, sillä mahdollisia ravinteita vastaanottava vesistö on merenlahti, jossa vesi vaihtuu säännöllisesti.

Seuraavien luontotyyppien ekologiaan ja toimivuuteen liittyy yhteys vesialueeseen:

- 1110 - Vedenalaiset hiekkasärkät
- 1130 - Jokisuistot
- 1150 - Rannikon laguunit
- 1160 - Laajat matalat lahdet
- 1210 - Rantavallit
- 1220 - Kivikkorannat
- 1620 - Ulkosaariston saaret ja luodot
- 1630 - Merenrantaniityt
- 1640 - Itämeren hiekkarannat
- 7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot

Seuraavien luontotyyppien ekologiaan ja toimivuuteen ei suoraan liity yhteys vesialueeseen, vaikka osa esiintyykin rannikolla ja saaristossa. Näihin luontotyypeihin ojaverkoston kautta tulevilla ravinteilla ei ole suoraa vaikutusta.

- 2110 - Liikkuvat alkiovaiheen dyynit
- 2130 - Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit
- 2140 - Variksenmarjadyynit
- 4030 - Kuivat nummet
- 9030 - Maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden metsät
- 9050 - Lehdot
- 9070 - Hakamaat ja kaskilaitumet
- 9080 - Metsäluhdet
- 91D0 - Puustoiset suot

Kummankaan edellä mainittujen ryhmien luontotyyppien pinta-ala ei supistu eikä luontotyyppien rakenne ja sen toimivuus heikenny osayleiskaavan laatimisen vuoksi. Näin arvioidaan siitä huolimatta, että Liminganlahden alue on valtakunnan tasolla poikkeuksellisen arvokas luontotyyppien suojelun kannalta, ottaen huomioon alueen suojeluperusteena olevat luontotyypit. Luontotyyppien

suotuisaan suojelutasoon tai Natura-alueen eheyteen ja koskemattomuuteen ei hankkeesta aiheudu heikentävää muutosta, sillä osayleiskaavan toteuttamisella ei ole vaikutusta Liminganlahden luontotyyppien säilymiseen elinvoimaisina.

Liminganlahden Natura-alueen niityillä on suuri merkitys lajistolle, varsinkin niityillä pesiville sor-salinnuille ja kahlaajille sekä merenrantaniittyjen kasviston kannalta. Liminganlahden-Ruutikan-kaan osayleiskaavan alueella olevan Natura-alueen sisään jäävien useiden perinnebiotooppien li-säksi Natura-alueen ulkopuolelle jää Heiskarin haan perinnebiotooppi (Vanhan Liminganlahden nii-tyt), jonka alueelle tai jonka välittömään läheisyyteen ei kaavan toteuttamisesta aiheudu suoria muutoksia.

Ruutikankaalle on kaavassa varattu laajat uudisalueet ampumaurheilun ympärille keskittyvän mo-nitoimikeskuksen rakentamiselle. Alue sijaitsee kaukana Liminganlahden Natura-alueesta (etäi-syyttä yli 5 kilometriä), mutta Ruutikankaan hulevedet suuntaavat luoteeseen, ojien kautta Lumi-jokeen ja sitä kautta Liminganlahden Hirvaslahteen. Ruutikankaan käyttötarkoituksmerkinnässä on tämän vuoksi huomautus hulevesien laadullista hallinnasta.

Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan rakentamisalueiden toteuttamisen välilliset vaiku-tukset Liminganlahden Natura-alueen suojeluperusteissa mainituille luontotyyppi, kasvillisuus- ja linnustoarvoille arvioidaan vähäisiksi, sillä muuttuvat alueet sijoittuvat luontokeskuksen laajen-nusta lukuun ottamatta etäälle Natura-alueesta ja ovat laajuudeltaan suhteellisen pienialaisia ver-rattaessa olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön Natura-alueen tuntumassa. Asemakaavoit-tettavien APres alueiden tarkemmassa suunnittelussa on kuitenkin hyvä huolehtia hulevesien laa-dullisesta hallinnasta, jotta vaikutukset Liminganlahden veden laatuun olisivat mahdollisimman vähäiset.

Etäisyyden vuoksi hankkeesta ei arvioida muodostuvan merkittäviä vaikutuksia myöskään Natura-alueen ekologisiin yhteyksiin.

6.2 Luontodirektiivin lajit

Liminganlahti on erittäin tärkeä suojelualue useiden luontodirektiivin liitteiden II ja IV kasvilajien kannalta. Alueella esiintyy upossarpiota, ruijanesikkoa ja nelilehtivesikuusta. Pohjansorsimon toi-nen esiintymisalue maassamme sijaitsee alueella.

Alueella esiintyy lukuisia uhanalaisia, silmälläpidettäviä tai alueellisesti uhanalaisia lintu- ja kasvi-lajeja. Kasvilajeista alueella tavataan myös useita Itämerelle endeemisiä lajeja ja ns. rui-janesikko- ryhmän lajeja. Alue on maailmanlaajuisesti harvinaisen kaislahattaran sekä Peräme-rellen endeemisen perämerenhattaran keskeistä levinneisyysaluetta. Luontodirektiivin suojelupe-rustelajit Liminganlahdella on esitetty taulukossa 1 (Taulukko 1).

6.2.1.1 Vaikutukset alueen suojeluperusteena olevaan lajistoon

Upossarpio kasvaa matalassa murtovedessä. Kasvupaikat ovat pääasiassa suojaisia ja peh-meäpohjaisia rantoja. Laji suosii myös rantalaitumia ja on kärsinyt perinteisen laidunnuksen lop-pumisesta. Perämeren maankohoamisalueilla lajin kasvupaikat tuhoutuvat jatkuvasti, mutta toi-saalta tilalle syntyy koko ajan myös uusia elinympäristöjä. Rantojen ruoppaaminen veneväyliksi, rantarakentaminen ja ennen kaikkea vesien rehevöitymisen myötä lisääntyvä ruovikoituminen uh-kaavat lajin kasvupaikkoja. Myös merenpohjan liettyminen on haitaksi (SYKE 2022).

Pohjansorsimo kasvaa tulvaisilla jokirannoilla ja merenrannoilla jokisissa lieju-, muta- ja hiek-ka-pohjalla. Laji tuottaa huonosti siemeniä ja leviää kasvullisesti juurakonkappaleiden avulla. Heik-kona kilpailijana se vaatii avoimia rantoja, joita ylläpitävät maan kohoaminen, jäiden liikkuminen,

kevättulvat ja laidunnus. Meillä esiintyvä kasvi on nimetty muunnokseksi pendulina, pikkupohjansorsimo ja se on Perämeren alueella kotoperäinen. Suomessa sillä on kaksi esiintymisaluetta, toinen Tornionjoen varrella ja toinen Liminganlahdella Oulun seudulla. Pohjansorsimon kanta on romahtanut Liminganlahdella viime vuosikymmeninä. Pohjansorsimon suurimpana uhkana on rantojen umpeenkasvu vesien rehevöitymisen sekä laidunnuksen ja niiton vähentymisen seurauksena. Myös eroosio, liettyminen ja huono siemenellinen lisääntyminen uhkaavat sitä. Tunnetut kasvupaikat ovat suojeltuja. Liminganlahdella pohjansorsimon kanta on saatu hieman elpymään kasvupaikkojen aktiivisen hoidon avulla 2010-luvulla. Liminganlahden populaatioiden turvaamiseksi käynnistettiin Temmesjoen luontaisen jokisuistodynamiikan palautus vuonna 2019. Myös järvi-ruoko-, sara-, sinikaisla- ja luikkakasvillisuuden niitto ja maanpinnan rikkominen pohjansorsimokasvustojen ympäriltä auttaa ylläpitämään kasvustoja (SYKE 2022).

Nelilehtivesikuusi kasvaa niukkasuolaisessa murtovedessä pehmeäpohjaisissa ruovikon ja saraikon aukkopaidoissa tai laidunnettujen rantaniittyjen lampareissa. Sitä on kasvanut harvakseltaan melkein koko Suomen rannikolla, mutta nykyesiintymistä valtaosa on Perämeren pohjukassa. Itämeren rehevöityminen ja rantalaidunnuksen loppuminen ovat aiheuttaneet rantojen ruovikoitumista, mikä on luultavasti syynä lajin voimakkaaseen taantumiseen mannerrannoilla. Uusia laajoja esiintymiä on löytynyt Perämerellä saarten ympäristöstä, minne syntyy uutta kasvualustaa maankohoamisen seurauksena. Ilmastonmuutos voi muuttaa kasvupaikkojen jääolosuhteita. Suuret kannanvaihtelut vaikeuttavat lajin nykytilan arvioimista. Suurin osa lajin tunnetuista esiintymistä on suojeltuja. Laji hyötyy merenrantaniittyjen laiduntamisesta ja niitosta (SYKE 2022).

Ruijanesikko kasvaa Suomessa avoimilla tulvivilla ja hiesuisilla rantaniityillä ja -laitumilla. Se on huono kilpailija, joten se pärjää parhaiten alueilla, joissa uutta maata nousee jatkuvasti merestä. Laiduntamisen loppumista ja vesistöjen rehevöitymisestä seurannut ruijanesikkojen kasvupaikkojen umpeenkasvu uhkaavat lajia Suomessa. Myös rantarakentaminen on paikoin lajin uhkana.

Rönsysorsimo kasvaa alavilla ja matalakasvuisilla merenrantaniityillä, paljailla lietemailla, hiekkadyynien välisissä painanteissa ja suolamaalaikuilla. Lajilla on vain muutama nykyinen kasvupaikka Perämeren rannalla Oulun seudulla. Monet rönsysorsimon kasvupaikoista ovat hävinneet tai kaventuneet ruovikoitumisen takia. Syinä ruovikoitumiseen ovat rantalaidunnuksen loppuminen ja Itämeren rehevöityminen. Myös pelloksi raivaus ja rakentaminen ovat hävittäneet joitakin esiintymiä.

Viitasammakko on monin paikoin yhtä runsaslukuinen kuin sammakko, ja ainakin Perämeren rannikolla jopa sitä runsaslukisempi. Tyypillisiä lisääntymispaikkoja ovat umpeenkasvaneet merenlahdet ja rehevät järvet, joskus myös ojat.

Nahkiaisia esiintyy yli 30:ssä Itämereen laskevassa joessa. Aikuinen nahkiainen elää 1–3 vuotta meressä ennen paluutaan kutemaan jokeen.

Kaksisiipislajit **kaislahattara** (EN) ja vuomahattara (NT) esiintyy Liminganlahden niitty- ja suorannoilla (Laji.fi).

Näiden em. lajien esiintymät Liminganlahdella ovat valtakunnallisesti merkittäviä Suomessa.

Suoria vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville lajeille ei aiheudu, sillä Natura-alueelle ei kohdisteta minkäänlaisia rakentamistoimia. Myöskään epäsuorat vaikutukset (melu-, pölyämisvaikutukset, ravinnepestöt) eivät ole merkittäviä pitkän etäisyyden vuoksi. Osa hankealueen vesien virtaussuunnista on Liminganlahden suuntaan, mutta etäisyyden vuoksi alueelle ei arvioida kohdistuvan myöskään välillisiä vaikutuksia.

Ojaverkoston virtaussuunta kulkee suunnitelluilta rakennusalueilta Natura-alueen suuntaan. Mahdolliset haitalliset vaikutukset vedenlaatuun, ja täten myös edellä mainittuihin lajeihin, voidaan välttää huolehtimalla rakentamisalueiden vesiensuojelusta ja välttämällä maaperän muokkaamista vesirajassa tai vesialueilla.

Edellä mainittujen lajien elinympäristö ei supistu eikä niiden elinympäristön rakenne ja sen toimivuus heikenny osayleiskaavan laatimisen vuoksi. Hanke ei vaikuta lajien elinkykyyn Liminganlahden Natura-alueella. Osayleiskaava ei käytännössä aiheuta muutosta lajien elinympäristöön Liminganlahden Natura-alueella, sillä mahdollisia ravinteita vastaanottava vesistö on merenlahti, jossa vesi vaihtuu säännöllisesti.

Tämän Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvityksen perusteella Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan ei arvioida aiheuttavan heikentäviä vaikutuksia Liminganlahden Natura-alueen perusteena oleviin luontodirektiivin lajeihin. Näin arvioidaan siitä huolimatta, että Liminganlahden alue on valtakunnan tasolla poikkeuksellisen arvokas elinympäristö näille lajeille. Lajien suotuisaan suojelutasoon tai Natura-alueen eheyteen ja koskemattomuuteen ei hankkeesta aiheudu heikentävää muutosta.

6.3 Lintudirektiivin lajit

Liminganlahden lintudirektiivillä (SPA) suojellun alueen suojeluperusteina olevat lajit on esitetty taulukossa 3 (Taulukko 3).

Liminganlahti on maamme arvokkaimpia lintuvesiä ja erittäin tärkeä sekä pesimä- että levähdyspaikkana.

Aikaisempia muuttolintuselvityksiä täydennettiin hankkimalla Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen havaintoaineisto alueelta Birdlife Suomen ylläpitämästä Tiira-havaintojärjestelmästä joutsenista, hanhista ja kurjesta vuosilta 2015–2023. Tiira-aineiston tarkensi aiempien selvitysten havaintoja rakennuspaikkojen lähialueiden pesimälinnustosta. Kaavoittamisen luontovaikutusten kannalta huomionarvoisimpia Tiira-aineistossa esille nousseita lajeja olivat huuhkaja, mustapyrstökuiri, hömötiainen ja peltosirkku. Näiden lajien reviirit ja elinympäristöt suositellaan huomioitavan rakentamisen ohjauksessa myös tämän uuden lisätiedon valossa.

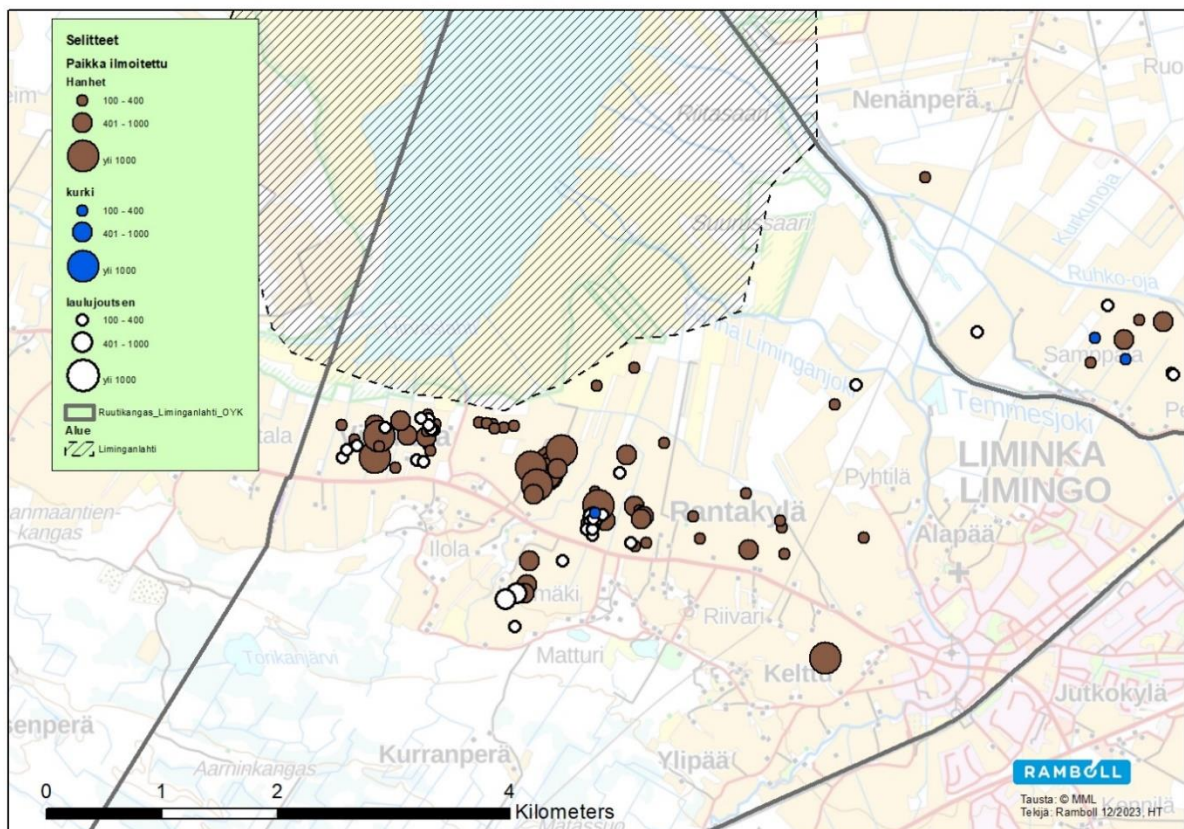
6.3.1 Lepäilevä linnusto kaava-alueella

Liminganlahti ympäristöineen on Suomen tärkein kerääntymisalue mm. laulujoutsenelle, metsähanhen fabalis-rodulle (ns. taigametsähanhi) ja lyhytnokkahanhelle sekä muutoinkin monille kahlaaja- ja sorsalintulajeille. Maankäytön suunnittelun kannalta on huomionarvoista, että joutsenet, kurjet ja hanhet tyypillisesti lentävät lahdelta aamuisin lähiseudun (mm. Limingan ja Tyrnävän) peltoalueille ruokailemaan palaten illalla takaisin lahdelle yöpymään. Isojen lintulajien kevätmuuton aikainen kerääntyminen on tunnettu vuosikymmeniä, mutta syysmuuton aikainen kerääntyminen hanhilla ja kurjilla on verraten tuore ilmiö, mikä on nopeasti lisääntynyt viimeisen vuosikymmenen aikana Liminganlahden laajan rauhoitusalueen perustamisen jälkeen. Aivan viimeisinä vuosina näiden lajien syysmuuton aikaiset kerääntymät ovat ylittäneet kevätmuuton aikaiset kerääntymät yksilömäärinä mitattaessa. Kevätaikaisessakin kerääntymässä on tapahtunut suuria muutoksia lajijakauman suhteen, esimerkiksi tundrahanhi ja lyhytnokkahanhi ovat voimakkaasti runsastuneet.

Muuttomatkoillaan pysähtyvistä hanhista suurin osa on metsähanhen fabalis-rotua (ns. taigametsähanhia), jolla kerrallaan havaittavat yksilömäärät Liminganlahdella ylittävät säännöllisesti viisinkeräisiksi. Myös lyhytnokkahanhia, tundrahanhia metsähanhen rossicus-rotua (tundrametsähanhia) ja joinakin syksyinä valkoposkiahania on ollut enimmillään tuhansia samanaikaisesti. Edelleen

Perämerellä pesivän merihanhen kerääntymät Liminganlahdella ovat kohonneet ajoittain yli tuhannen yksilön. Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisestä yhdistyksestä saadussa Tiira-havaintoaineistossa suurimmat Virkkulan lintutornista ilmoitetut kerääntymät (yksilöä) Liminganlahdella olivat joutsenilla keväällä 2000 (10.4.2015) ja syksyllä 4300 (12.10.2015), hanhilla keväällä 12000 (1.5.2020) ja syksyllä 26000 (28.9.2023), kurki keväällä noin 400 ja syksyllä 11700 (19.9.2022).

Kaava-alueella Liminganlahden ulkopuolella suurten lintujen kerääntymät painottuvat Virkkulan-Rantakylän-alueelle tien 813 pohjoispuolelle ja Rantakylän kohdalla tien eteläpuolelle Virkkulanojan itäpuoleiselle peltoalueelle (kartta 1). Karttakuvassa eri hanhilajit on sisällytetty yhteen ryhmään ”hanhet”. Kartalle otettiin mukaan yli sadan yksilön kerääntymät. Virkkulan-Rantakylän alueella aineistoon kirjatut suurimmat kerääntymät ovat olleet (yksilöä) hanhilla keväällä 1900 (27.4.2020) ja syksyllä 5100 (5.10.2023), Joutsenilla 350 (4.4.2016) ja syksyllä 910 (28.10.2017). Satojen hanhien ja joutsenten kerääntymiä on havaittu useana keväänä ja syksynä, yli tuhannen hanhen kerääntymä havaittu vähintään kahtena keväänä ja kolmena syksynä. Äärimmäisen uhanalaiseksi luokitellun kiljuhanhen parvi (23 yksilöä) ruokaili tällä alueella yhtenä syksynä kahden päivän ajan. Kurkia ei ole tälle alueelle erityisemmin kertynyt, suurin ilmoitettu kerääntymä oli 202 yksilöä (14.6.2018). Aineistossa toinen esille nouseva alue sijoittuu kaava-alueen pohjoispuolelle Temmesjokivarteen, jossa Lepikon peltoalueella on havaittu useana vuonna yli sadan yksilön hanhien, kurjen ja joutsenten kerääntymiä. Näiden lisäksi maininnan arvoinen on yli tuhannen hanhen kerääntymä Keltun peltoalueella, mutta aineisto ei osoita tälle alueelle säännöllistä kerääntymistä.

Kuva 3. Suurimmat ilmoitetut isojen lintulajien kerääntymät Tiira-aineistossa kaava-alueella Liminganlahden ulkopuolella. Mukana on vain ne havainnot, jossa on ilmoitettu lintujen paikka. Hanhet on esitetty ruskealla, kurjet sinisellä ja laulujoutsenet valkoisilla pallοilla. Suurempi pallοn koko viittaa suurempaan yksilömäärään.

6.3.2 Pesimälinnusto kaava-alueella

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisestä yhdistyksestä saadussa Tiira-havaintoaineistosta tarkasteltiin ne havainnot, jotka ajankohdan tai havainnoista kirjattujen tietojen perusteella viittasivat pesintään tai reviiriin kaava-alueen rakennuspaikkojen läheisyydessä.

Äärimmäisen uhanalaiseksi luokitelluista lajeista oli pesintään viittaavia havaintoja peltosirkusta. Peltosirkusta oli viisi havaintoa kolmelta vuodelta. Havainnot sijoituivat Kivimäen-Annalan alueille.

Erittäin uhanalaiseksi luokitelluista lajeista oli pesintään viittaavia havaintoja turkinkyyhkystä, huuhkajasta, tervapääskystä, räystäspääskystä, hömötiäisestä, varpusesta ja viherpeiposta. Suurin osa näistä on kulttuurilajeja, jotka eivät ole tässä yhteydessä erityisen huomionarvoisia, sillä ne eivät juurikaan kärsisi asutusalueen laajentumisesta. Metsälintulajeista huuhkajasta on runsaasti havaintoja. Havainnot voisivat viitata kahteen huuhkajareviiriin (kahden havaintoryppään välimatka noin 5 kilometriä). Toisaalta huuhkajien reviirit ovat laajoja. Suojelullisista syistä huuhkajien reviirien sijoittumista ei mainita tässä yhteydessä tarkemmin. Huuhkajasta pesinnästä löytyy tietoja lajitietokeskuksen aineistosta ja havainnot todennäköisesti koskevan suurelta osin tätä tunnettua reviiriä. Huuhkajan monivuotinen pesäpaikka on rakennuspaikoista 500 metrin rajatun säteen ulkopuolella. Hömötiäisestä on tehty reviiriin viittaavia havaintoja Ilolan suunnalla, joista yksi havainto koskee pesäkoloa kaivertavasta parista.

Vaarantuneiksi luokitelluista lajeista oli pesintään viittaavia havaintoja heinätavista, pyystä, mustapyrstökuirista, valkoselkätikasta, haarapääskystä, pensastaskusta, töyhtötiäisestä, pähkinänakkelista ja pajusirkusta. Kulttuurilajit ja pensaikoiden lajit eivät ole tässä yhteydessä erityisen huomionarvoisia, sillä ne eivät juurikaan kärsisi asutusalueen laajentumisesta. Havainto heinätavista on tehty Virkkulan läheisyydessä ja koskenee Liminganlahden kantaa. Pyytä on havaittu Ilolan ja Annalan ja Kurranperän alueilla. Todennäköisesti pesivinä olleita mustapyrstökuireja on havaittu Virkkulan-Rannanperän tunnetun pesimäalueen lisäksi Alapään ja Jokisaaren peltoalueilla. Valkoselkätikka on havaittu kertaalleen 2.5.2021 rummuttavana 500 metrin säteellä suunnitelluista rakennuspaikoista. Varmistettuja pesintöjä lajista Tiira-aineistossa koko kaava-alueelta ei ollut. Valkoselkätikat voivat kiertellä laajalla, joten reviirin keskus ja mahdollinen pesimäpaikka saattoivat olla kaava-alueen ulkopuolella. Töyhtötiäisestä on tehty pesintään viittaavia havaintoja Kivimäen-Annalan sekä Kurranperän alueella. Pähkinänakkelista on aineistossa yksi havainto 12.5.2022 keskeltä Limingan taajamaa, mikä ajankohdan perusteella havainto voi viitata reviiriin.

Lintudirektiivin liitteen 1.lajeista oli pesintään viittaavia havaintoja pyystä, ruisrääkstä, kurjesta, huuhkajasta, hiiripöllöstä, viirupöllöstä, suopöllöstä, helmipöllöstä, valkoselkätikasta, pikkulepinkäisestä ja peltosirkusta. Näistä huomionarvoisimpia edellä tarkastelemattomia ovat ruisrääkkä ja pöllöt. Ruisrääkstä on runsaasti reviirihavaintoja Rannanperän ja asemakaava-alueen tuntumassa olevilta pelloilta. Keväällä 2018 oli hiiripöllöreviiri Virkkulan – Rantakylän suunnalla ja samalla alueella on havaittu kerjäävä hiiripöllön poikanen 23.7.2022. Hiiripöllön esiintymät vaihtelevat vuosittain suuresti ravintotilanteen mukaan, eikä laji ole pesivänä vuosittainen. Helmipöllöstä on reviirihavaintoja usealta vuodelta Ilolan ja Kivimäen alueilta sekä Kurranperän alueelta. Samalta suunnalta pesinnöistä löytyy tietoja lajitietokeskuksen aineistosta. Suopöllö on alueella yleinen etenkin myyrävuosina, jolloin peltojen ja niittyjen laitamilla on useita reviirejä. Ainoa soidnäntelevä kirjattu viirupöllöhavainto koskee todennäköisesti kauempana pesivää yksilöä.

Erillisessä salassa pidettävässä viranomaisliitteessä on kartalla esitetty 500 metrin säteellä suunnitelluista rakennuspaikoista Tiira-havainnoista pesintään viittaavien havaintojen paikat arkaluonteisista uhanalaisista tai lintudirektiivin 1.liitteen lajeista (päiväpetolinnut, pöllöt, kanalinnut, mus-

tapyrstökuiri ja valkoselkätikka). Lisäksi kartassa on esitetty kahden kilometrin säteellä suunnitelluista rakennuspaikoista lajitietokeskuksen pesäpaikkatiedot petolintulajeista tai ilmoitetut poikas-rengastuspaikat vuosilta 2004-2022.

6.3.3 Vaikutukset alueen suojeluperusteena olevaan lintulajistoon

Metsähallituksen lausunnossaan esittämän näkemyksen mukaan merkittävimmät mahdolliset vaikutukset Liminganlahden Natura 2000 -alueeseen liittyvät siihen, että suojeluperusteena oleva linnusto käyttää peltoalueita ruokailuun, levähtämiseen ja myös pesimäpaikkana. Äärimmäisen uhanalainen suokukko pesii pelloilla ja uusien kaavoitettavien asuinalueiden liepeillä on havaittu merkittäviä metsähänhikertymiä keväällä ja syksyllä. Lisäksi Metsähallitus näkee linnuston suojelun kannalta riskeinä kantaverkon ja kylän väliin suunnitellut asemakaava-alueet. Ruokailu- ja lepäilyalueen kaventumisen lisäksi muun muassa yöpymis- ja ruokailualueiden välisille lentoreiteille sijoittuvalla lisääntyvällä ikkunapinta-alalla voi olla negatiivisia vaikutuksia Natura-alueen linnustoon.

Osayleiskaavan mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvat laajalla alueella liikkuviin lajeihin Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten sekä kohonneen törmäysriskin ja asemakaava-alueiden estevaikutuksen kautta. Pelloilla lepäilevien ja ruokailevien lajien lisäksi myös moni suojeluperuste-petolintulaji suuntaa hyvin todennäköisesti saalistuslentoja Natura-alueen ulkopuolelle.

Lintuihin kohdistuva vaikutusalue ei ole selkeästi määriteltävissä. Osa Liminganlahden Natura-alueella esiintyvistä linnuista liikkuu laajasti myös ympäröivillä alueella, mm. ravinnon haussa. Natura-alueelta löytyy sopivia elinympäristöjä erityisesti kosteikkolajeille, muuttomatkalla lepääville lajeille, sekä vesistöjä ja rantametsiä käyttäville lajeille. Alueella esiintyy sekä paikallista pesivää lajistoa, että läpi muuttavaa lajistoa. Osayleiskaavan vaikutusalueen laajuus vaihtelee lajeille ominaisten käyttäytymispiirteiden ja paikallisten olosuhteiden mukaan. Todennäköisesti useimmilla lintulajeilla kaava-alueen rakentamisesta aiheutuu vaikutuksia korkeintaan muutaman sadan metrin säteelle, eikä vaikutukset siten yllä Natura-alueen lajistoon. Tietyillä lajeilla (mm. petolinnut, hanhet) vaikutukset voivat ulottua kilometreihin, mikäli rakentaminen vähentää esimerkiksi Natura-alueen suojeluperustelajien lepäily- tai saalistusalueita.

Epäsuorasti vaikutuksia Natura-alueen linnustoon voisi muodostua lisääntyvästä ihmisliikkeestä Natura-alueella ja sen läheisyydessä, mikä voisi haitata esimerkiksi peltoalueiden käyttöä ruokailuun. Kaavaluonnoksessa suunnitellut rakentamisalueet sijoittuvat pääosin jo rakennettujen alueiden läheisyydessä, joilla ei ole erityistä asemaa Natura-alueella pesivien ja levähtävien lintujen ruokailualueina, mikä vähentää riskiä kielteisille vaikutuksille.

Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan alueella rakentamista voidaan ohjata kaavamerkinnoilla, joilla voidaan välttää mm. linnuille vaaralliset rakenteet (esim. ikkunapinnat, sähkölinjat ym.) sekä pesimäaikainen ja muutonaikainen lepäily-/ruokailualueille kohdistuva häiriö.

Kaavaluonnoksen rakentamisalueet eivät ole merkittävimpiä lepäily-/ruokailualueita Natura-alueella ja sen ympäristössä lepäileville linnuille. Parhaisiin ja vakituisiin lepäily-/ruokailualueisiin ei kohdistu kaavassa rakentamista. Ylipäätään lepäily- ja ruokailualueet vähenevät kaavaluonnoksen mukaisen rakentamisen myötä marginaalisen vähän, sillä Liminganlahden Natura-alueen ympäristössä muita linnuille soveltuvia peltoalueita on joka puolella erittäin runsaasti. Lepäily- ja ruokailualueiden vähenemistä ei voi pitää merkittävänä Natura-alueen lajistolle. Edellä mainituista syistä johtuen osayleiskaavan toteuttaminen ei estäisi hanhien, joutsenten, kurkien, suokukon, mustapyrstökuirin, suohaukkojen ym. lajien lentoliikettä Natura-alueen sisällä ja sen lähipeltojen välillä.

Aikaisempia muuttolintuselvityksiä täydennettiin hankkimalla Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen havaintoaineisto alueelta Birdlife Suomen ylläpitämästä Tiira-havaintojärjestelmästä joutsenista, hanhista ja kurjesta vuosilta 2015–2023. Tiira-aineisto tarkensi aiempien selvitysten havaintoja rakennuspaikkojen lähialueiden pesimälinnustosta. Kaavoittamisen luontovaikutusten kannalta huomionarvoisimpia Tiira-aineistossa esille nousseita lajeja olivat huuhkaja, mustapyrstökuiri, hömötiainen ja peltosirkku. Näiden lajien reviirit ja elinympäristöt suositellaan huomioitavan rakentamisen ohjauksessa myös tämän uuden lisätiedon valossa. Näistä lajeista huuhkaja, hömötiainen ja peltosirkku pesivät selvästi Natura-alueen ulkopuolella, eikä kaavasta aiheudu näille lajeille vaikutuksia Natura-alueella.

Mustapyrstökuirin esiintymät Liminganlahdella ovat valtakunnallisesti erittäin merkittäviä Suomessa. Limingan luontokeskuksen lähellä on merkittävä mustapyrstökuirin pesimäalue, ja laji käyttää luontokeskuksen ympäristön niittyjä ja peltoja ruokailu- ja pesimäalueinaan.

Lähin mahdollinen kaavassa osoitettu uusi rakentamisalue on Limingan luontokeskuksen laajennusalue (RM) nykyisen luontokeskuksen pihapiirin länsipuolella, lähimmillään noin 40 metrin etäisyydellä Natura-alueen rajasta. Luontokeskuksen mahdollinen laajennus käsittänee mm. toimintaan liittyviä majoitustiloja. Muilta osin kaavan toteuttamisesta ei aiheudu maankäyttömuutoksia tai uudisrakentamista Natura-alueen välittömään läheisyyteen.

Mustapyrstökuirin tärkeä pesimäalue sijoittuu luontokeskuksen itäpuolelle. Luontokeskuksen länsipuolella olevalla pellolla havaittiin linnustوسelvityksen yhteydessä varoittava lentävä mustapyrstökuiripari. RM-alueen yhteydessä on rajattu kaavaluonnokseen luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, jonka kaavamääräyksen mukaan ”Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajien esiintymien säilymisedellytykset. Linnustollisesti keskeinen alue (mustapyrstökuiri, suokukko ja kahlaajat).

Kaavamääräyksen mukaan toimittaessa osayleiskaavan merkintä huomioi alueella mahdollisesti pesivän mustapyrstökuirin reviirin, eikä kaavamerkinnästä aiheudu mustapyrstökuirin elinpiirille, suokukolle tai muille kahlaajille Liminganlahden Natura-alueella merkittävästi heikentävää vaikutusta.

Laajemmat asemakaavoituksen myötä toteutettavat uudet alueet ovat asumisen reservialueita (APres), jotka sijoittuvat vähintään runsaan 1,4 kilometrin etäisyydelle Natura-alueen rajasta (Kuva 2). Lisäksi Lumijoentien pohjoispuolelle, noin 0,5 kilometrin etäisyydelle Natura-alueen rajasta sijoittuu yksi uusi emätilaselvityksen tuloksiin perustuva uusi asuinrakennuspaikka (A-1) luontokeskukselle menevän tien alkupäähän.

Ojaverkoston virtaussuunta kulkee suunnitelluilta rakennusalueilta Natura-alueen suuntaan. Mahdolliset haitalliset vaikutukset vedenlaatuun, ja täten myös lintudirektiivin lintuihin, voidaan välttää huolehtimalla rakentamisalueiden vesiensuojelusta ja välttämällä maaperän muokkaamista vesirajassa tai vesialueilla.

Taulukossa 3 mainittujen lintudirektiivin lintujen elinympäristö ei supistu eikä niiden elinympäristön rakenne ja sen toimivuus heikenny osayleiskaavan laatimisen vuoksi. Hanke ei vaikuta lajien elinkykyyn Liminganlahden Natura-alueella. Osayleiskaava ei käytännössä aiheuta muutosta lajien elinympäristöön Liminganlahden Natura-alueella. Mahdollisia kaava-alueelta lähteviä ravinteita vastaanottava vesistö on merenlahti, jossa vesi vaihtuu säännöllisesti.

Liminganlahden Natura-alueella pesiviin lajeihin ei arvioida kohdistuvan haitallisia vaikutuksia Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavasta suuren etäisyyden vuoksi (rakentamisen vaiku-

tukset, melu- ja ravinnevaikutukset ja elinympäristön muutokset eivät ylety Natura-alueelle). Pitkän etäisyyden vuoksi myöskään merkittäviä häiriövaikutuksia ei Natura-alueella elävään lintulajistoon kohdistu. Myöskään muuttaviin ja lepäileviin lajeihin ei arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia, sillä parhaisiin lintujen käyttämiin peltoihin ei kaavassa kohdistu maankäyttömuutoksia eikä kaava aiheuta estevaikutuksia lintujen liikkeisiin Natura-alueen ja lähipeltojen välillä.

Liminganlahden Natura-alueelle ei kohdistu rakentamista, joten suoria vaikutuksia alueen lajeihin ei kohdistu. NATA-lomakkeessa mainitaan, että alueen lajistoa uhkaa vieraslajit minkki ja supikoira, joista supikoira voi hyötyä haja-asutuksen ja puutarhaviljelysten lisääntymisestä, sillä laji ruokailee usein puutarhoissa. Vaikutus lajistoon jää kuitenkin erittäin pieneksi, ja varsinkin jos supikoiran poistopyyntiä jatketaan, Liminganlahden alueelle ei pitäisi muodostua myöskään välillisiä vaikutuksia.

Tämän Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvityksen perusteella Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavan ei arvioida aiheuttavan heikentäviä vaikutuksia Liminganlahden Natura-alueen perusteena oleviin lintudirektiivin lajeihin. Näin arvioidaan siitä huolimatta, että Liminganlahden alue on valtakunnan tasolla poikkeuksellisen arvokas elinympäristö näille lajeille. Lajien suotuisaan suojelutasoon tai Natura-alueen eheyteen ja koskemattomuuteen ei hankkeesta aiheudu heikentävää muutosta.

6.4 Muut huomionarvioiset lajit

Muista huomionarvoisista lajeista Liminganlahden (SAC/SPA) alueella on Natura-lomakkeessa listattu:

Viiriäinen (*Coturnix coturnix*)
Somersara (*Carex glareosa*)
Suolasara (*Carex halophila*)
Merisara (*Carex mackenziei*)
Vihnesara (*Carex paleacea*)
Vesihilpi (*Catabrosa aquatica*)
Velholehti (*Circaea alpina*)
Paunikko (*Crassula aquatica*)
Pohjanlahdenlauha (*Deschampsia bottnica*)
Jouhiluikka (*Eleocharis quinqueflora*)
Perämerensilmäruoho (*Euphrasia bottnica*)
Merinätkelmä (*Lathyrus japonicus subsp. maritimus*)
Suolasänkiö (*Odontites litoralis*)
Käärmeenkieli (*Ophioglossum vulgatum*)
Otalehtivita (*Potamogeton friesii*)
Tuppivita (*Potamogeton vaginatus*)
Merihanhikki (*Potentilla anserina subsp. groenlandica*)
Kujasorsimo (*Puccinellia distans*)
Sammakonleinikki (*Ranunculus reptabundus*)
Suomenhierakka (*Rumex pseudonatronatus*)
Jokipaju (*Salix triandra*)
Lettotähtimö (*Stellaria crassifolia*)
Merisaunio (*Tripleurospermum maritimum*)

Suuren etäisyyden vuoksi Ruutikankaan-Liminganlahden osayleiskaavalla ei arvioida olevan vaikutusta Liminganlahden alueella esiintyviin em. lajeihin, koska Natura-alueelle ei kohdistu rakentamista. Lajien elinympäristö ei siis muutu.

6.5 Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Tiedossa ei ole muita sellaisia hankkeita, jotka voisivat aiheuttaa yhteisvaikutuksia. Muut lähiympäristössä olevat hankkeet eivät ulotu Liminganlahden Natura-alueelle tai aiheuta muutoksia epäsuorasti Natura-alueen vesitalouteen eivätkä siten muodosta yhdessä tai erikseen Ruutikankaan-Limminganlahden osayleiskaavan kanssa yhteisvaikutuksia. Tämän Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittämisessä Ruutikankaan-Limminganlahden osayleiskaavan ei arvioida aiheuttavan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Liminganlahden Natura-alueen perusteena oleviin luontotyypeihin.

7. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Ruutikankaan-Limminganlahden osayleiskaavan suunnitellut rakentamisalueet sijoittuvat Liminganlahden Natura-alueen ulkopuolelle. Näin ollen suoria vaikutuksia Liminganlahden Natura-alueen kasvillisuuteen ja luontotyypeihin tai alueen lajistoon ei kohdistu. Myöskään epäsuoria vaikutuksia (mm. muutokset alueen vesitaloudessa, estevaikutukset muuttolintuihin) Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin tai lajeihin ei synny ottaen huomioon pitkä etäisyys lähimmistä rakentamiskohteista ja muuttolintujen käyttäytyminen alueella. Liminganlahden ympäristön nykytila ei muutu merkittävästi nykyisestä ja pintavesien virtaukset säilyvät entisenlaisina. Natura-arvioinnin tarveharkinta ei tuonut esiin muitakaan seikkoja, joiden vuoksi olisi tarpeen laatia Luonnonsuojelulain 35 § mukaista Natura-arviointia.

Edellisen perusteella arvioidaan, ettei varsinaista luonnonsuojelulain 35 § mukaista Natura-arviointia ole tässä yhteydessä tarvetta tehdä.

8. KIRJALLISUUS

Airaksinen, O. & Karttunen, K. (2001). Natura 2000 -luontotyyppiopas. Toinen korjattu painos. Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus.

Lajitietokeskus 2022. Havaintotiedot os. www.laji.fi

Lehtiniemi, T. ja Toivanen, T. 2023. Lintujen päämuuttoreitit suomessa – Päivitys 2023. Birdlife Finland 2023.

Luomus 2022. <https://luomus.fi/fi/linnustonseuranta>

Luonnonsuojelulaki (64 §), <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>

Metsäkeskus 2022. Avoin metsä- ja luontotieto os. [ww.metsakeskus.fi](http://www.metsakeskus.fi)

MML 2023. Maanmittauslaitoksen avoin kartta-aineisto

Mäkelä, K. & Salo, P 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle – 2.korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. Lattavissa osoitteesta: <https://helda.helsinki.fi/items/d2c3ab28-1ebe-42a0-9712-0da31675578f> Julkaistu 26.1.2024.

NATA-arviointi 9.5.2016: Liminganlahti. Tulostettu ULJAS-järjestelmästä 30.8.2024. Metsähallitus Luontopalvelut.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys 2023. Ruutikankaan - Liminganlahden osayleiskaavan alueen Tiira-havainnot. Sähköpostiviesti 14.11.2023.

Ramboll Oy 2022 A. Ruutikankaan-Limminganlahden osayleiskaavan kirjallinen luontoselvitys. Limingan kunta ja Lumijoen kunta

Ramboll Oy 2022 B. Limingan ja Lumijoen kunta, Ruutikankaan-Limminganlahden osayleiskaavan täydentävät luontoselvitykset

Suomen lajitietokeskus/FinBIF.

Suomen ympäristökeskus SYKE 2022: <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/lajien-monimuotoisuus/luontodirektiivin-lajit/luontodirektiivin-lajiesittelyt>

Ympäristöhallinto 2023. Natura 2000-alueet turvaavat Euroopan luonnon monimuotoisuuden. <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet>